

**GRAĐANSKA
ALIJANSA**

Civic Alliance - Aleanca Qytetare

II dvomjesečni Izvještaj

„MONITORING ŠTAMPANIH MEDIJA O PROCESU EVROPSKIH INTEGRACIJA U CRNOJ GORI“

za period od 1. septembra do 31. oktobra 2018. godine

Podgorica, novembar 2018.

SADRŽAJ

I Uvod	3
II Izvještaj za septembar 2018. godine	4
III Izvještaj za oktobar 2018. godine	8
IV Metodologija istraživanja	12

Ovaj izvještaj dio je projekta „Profesionalno, etički i sa povjerenjem“ koji sprovodi dnevni list Vijesti (Daily Press d.o.o.) u partnerstvu sa Televizijom Vijesti i Građanskom alijansom, a finansira ga Evropska unija. Mišljenja i stavovi iznijeti u ovom izvještaju pripadaju autoru – Građanskoj alijansi i ni na koji način se ne mogu smatrati stavovima Evropske unije niti projektnih partnera.

I UVOD

Građanska alijansa sprovodi monitoring svih pet crnogorskih dnevnih štampanih medija u periodu od 1. jula 2018. do 1. marta 2019. godine kroz projekat koji je podržan od strane Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori. Štampani mediji koji su obuhvaćeni ovim izvještajem su Pobjeda, Vijesti, Dan, Dnevne novine i Sloboda¹.

Cilj monitoringa je da se utvrdi koliko mediji izvještavaju o procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i koliko se građani istinski mogu informisati kroz štampane medije o ovom procesu. Za potrebe medijskog monitoringa razvijena je posebna metodologija koja je dostupna na kraju ovog izvještaja.

¹ Dnevni list Sloboda prestao je sa objavljivanjem 4. jula, pa se podaci iz monitoringa vezani za ovaj list odnose samo do tog datuma. Ovaj dnevni list je najavio nastavak objavljivanja nakon sezone godišnjih odmora, od septembra 2018.

II IZVJEŠTAJ ZA SEPTEMBAR 2018. GODINE

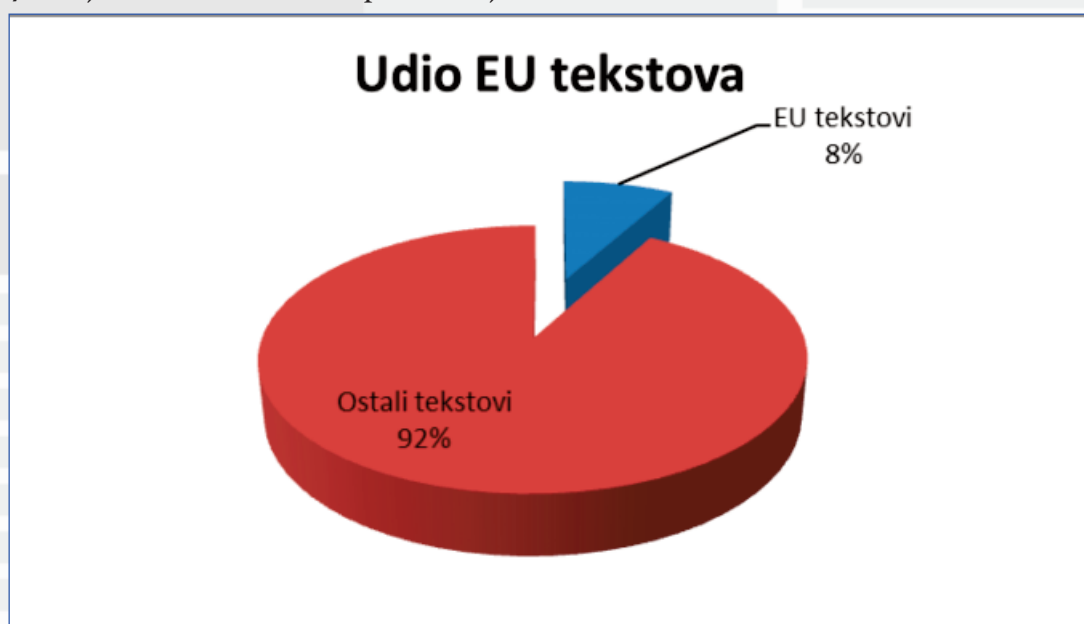
U posmatranom periodu u štampanim medijima objavljeno je 8.842 tekstova od kojih se tek 711 objava odnosilo na proces evropskih integracija što čini oko osam odsto ukupnog broja objava. Najviše je bilo članaka u kojima su evropske integracije tek pomenute – preko 400, zatim onih koji su se primarno odnosili na proces EU u smislu standarda i vrijednosti – preko 180, dok je najmanje bilo objava koje su se ticale EU integracija u tehničkom smislu - preko 120.

Najveći broj tekstova u vezi sa evropskim integracijama objavljeno je u rubrikama koje se odnose na politiku – preko 240 objava. Najviše tekstova odnosilo se na nacionalni nivo, naslovi su u najvećem broju slučajeva odgovarali suštini, odnosno sadržini teksta, a članci posvećeni evropskim integracijama su se u nešto više od 100 objava našli na naslovnoj strani novina.

Tip teksta koji je najviše korišćen za informisanje o procesu evropskih integracija bio je izvještaj, zauzimali su najčešće jednu četvrtinu strane, a najviše je bilo tekstova koji su po sadržini bili neutralno intonirani.

(a) Monitoring štampanih medija

U pomenutim štampanim medijima u toku septembra objavljeno je ukupno 8.842 tekstova, od kojih se u samo 711 objava radilo o EU, što predstavlja tek osam odsto.

Izvor: Građanska alijansa

U više od polovine objava (402) EU je samo pomenuta, dok se u 309 objava govorilo primarno o EU u tehničkom i smislu koje se tiču standarda i vrijednosti.

Tekstovi	Primamo o EU - tehnički	Primamo o EU – standardi i vrijednosti	EU Integracije samo pomenute	Ukupno
DAN	40	61	132	233
DNEVNE NOVINE	36	34	102	172
POBJEDA	33	48	98	179
SLOBODA	0	0	0	0
VIJESTI	15	42	70	127

Izvor: Građanska alijansa

(b) Rubrike, veličina i vrsta tekstova

Kada su u pitanju rubrike u kojima se EU pojavljivala prednjači politika (273), ostale rubrike poput svijeta, foruma, specijalnih dodataka, regiona i slično (234), društvo (147) i ekonomija (82).

Rubrike	Politika	Društvo	Ekonomija	Ostalo	Ukupno
DAN	69	52	24	88	233
DNEVNE NOVINE	79	30	17	46	172
POBJEDA	65	40	30	44	179
SLOBODA	0	0	0	0	0
VIJESTI	35	25	11	56	127

Izvor: Građanska alijansa

Nivo značaja teme uglavnom je bio nacionalni (438), zatim globalni (201), dok su se lokalnim temama mediji bavili u 72 teksta.

Naslov je u većini odgovarao suštini teksta (701), dok naslov nije odgovarao napisanom u tek deset objava.

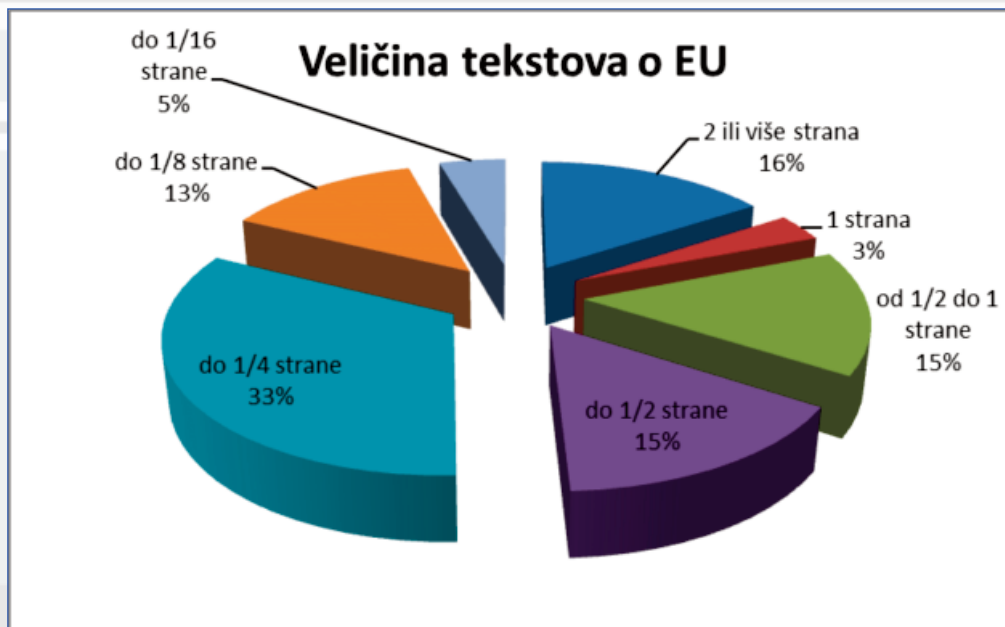
Tekstovi sa EU našli su se 108 puta na naslovnoj, što čini tek 15 odsto od ukupno objavljenih tekstova.

Izvor: Građanska alijansa

Tip teksta koji je najviše korišćen za informisanje o EU bio je izvještaj (290), ostale forme (saopštenje, specijalni dodatak, reportaža i sl.) su korišćene u 108 objava, kratka informacija (152), analiza (73), intervju (51) i komentar (37).

Tekstovi obuhvaćeni monitoringom su u većini slučajeva zauzimali do četvrtine strane (33 odsto), dok ih se najmanje našlo na jednoj stranici (3 odsto).

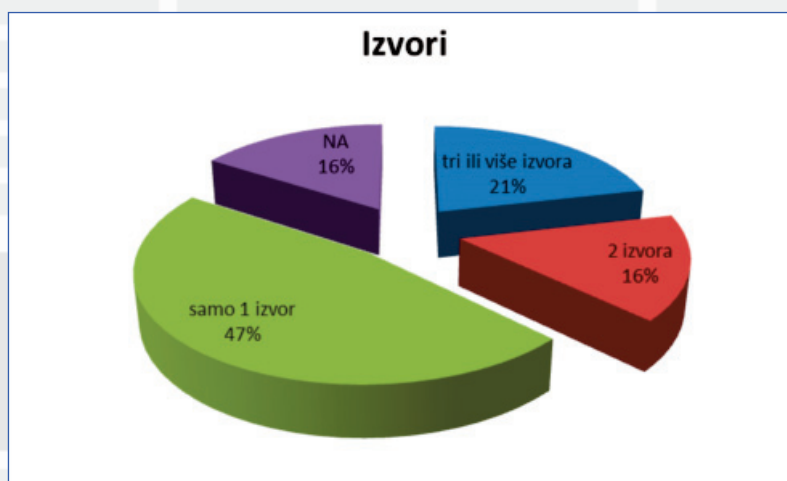
Izvor: Građanska alijansa

U toku septembra nije bilo tekstova koji su nastali u okviru projekata koji se finansiraju iz EU, tako da nije bilo ni njihovih objava.

(C) Ton tekstova i raznovrsnost izvora informacija

Uglavnom je korišćen neutralni ton (681), zatim pozitivni (20), dok je negativna intonacija primijećena u deset objava.

Kada je u pitanju izvor informisanja u skoro polovini objava korišćen je samo jedan izvor (334), zatim tri ili više izvora (152) i dva izvora (112). U 113 objava izvor informisanja nije naveden ili nije bilo moguće odrediti izvor informisanja.

Izvor: Građanska alijansa

U monitoringom obuhvaćenim tekstovima većinom su se koristili zvanični izvori informisanja (627), bilo je i drugih izvora u čak 54 teksta, dok je u 30 objava bilo nemoguće odrediti izvor informacija ili ga uopšte nije bilo.

Zastupljenost više strana bila je ispoštovana u 235 tekstova, u 31 objavi nije bilo druge strane, dok u više od polovine tekstova (445) pravilo poštovanja različitih strana nije bilo primjenjivo s obzirom da se uglavnom radilo o izvještajima sa događaja, protokolarnim saopštenjima, dokumentima i slično.

III IZVJEŠTAJ ZA OKTOBAR 2018. GODINE

U oktobru tek devet odsto objava u štampanim medijima se odnosilo na proces evropskih integracija. Najviše je bilo članaka u kojima su EU integracije tek pomenute – preko 400, zatim onih koji su se primarno odnosili na proces EU integracija u dijelu koji se tiče evropskih standarda i vrijednosti – preko 270. Najmanje je bilo članaka koji su se primarno odnosili na proces EU integracija u tehničkom smislu – preko 130.

Najveći broj tekstova vezanih za evropske integracije objavljeno je u rubrikama ostalo (kultura, regioni, stav, specijalni dodatak i sl.) - 283. Najviše tekstova odnosilo se na državni nivo, naslovi su u najvećem broju slučajeva odgovarali suštini. Objave posvećene evropskim integracijama su se u tek 14 odsto objavljenih naslova našle na naslovnoj strani novina.

Tip teksta koji je u oktobru najviše korišćen za informisanje o procesu evropskih integracija bio je izvještaj, objave su zauzimale najčešće do četvrtine strane, a najviše je bilo tekstova koji su po sadržini bili neutralno intonirani.

(a) Monitoring štampanih medija

U pomenutim štampanim medijima u toku oktobra objavljeno je ukupno 9.526 tekstova, od kojih se u 824 objave radilo o EU, što predstavlja tek devet odsto.

Izvor: Građanska alijansa

U većini objava (417) EU integracije su samo pomenute, dok se primarno o EU (tehnički i standardi i vrijednosti) govorilo u 407 objava.

Tekstovi	Primamo o EU - tehnički	Primamo o EU - standardi i vrijednosti	EU Integracije samo pomenute	Ukupno
DAN	50	100	126	276
DNEVNE NOVINE	39	60	95	194
POBJEDA	36	74	122	232
SLOBODA	0	0	0	0
VIJESTI	7	41	74	122

Izvor: Građanska alijansa

(b) Rubrike, veličina i vrsta tekstova

Kada su u pitanju rubrike u kojima se EU pojavljivala prednjače ostale rubrike – poput regiona, hronike, foruma i slično (283), zatim rubrike politika (271), društvo (164) i ekonomija (106).

Rubrike	Politika	Društvo	Ekonomija	Ostalo	Ukupno
DAN	89	49	35	103	276
DNEVNE NOVINE	84	24	26	60	194
POBJEDA	66	57	37	72	232
SLOBODA	0	0	0	0	0
VIJESTI	32	34	8	48	122

Izvor: Građanska alijansa

Nivo značaja teme uglavnom je bio nacionalni (508), zatim globalni (226), dok su se lokalnim temama mediji bavili u 90 tekstova.

Naslov je u većini odgovarao suštini teksta (814), dok naslov nije odgovarao u deset objava.

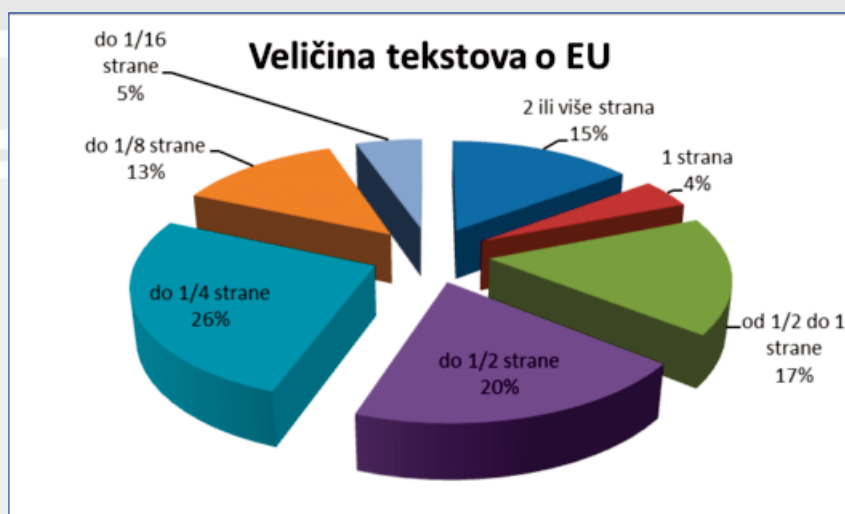
Tekstovi koji se tiču evropskih integracija našli su se 119 puta na naslovnoj, što čini tek 14 odsto od ukupno objavljenih tekstova.

Izvor: Građanska alijansa

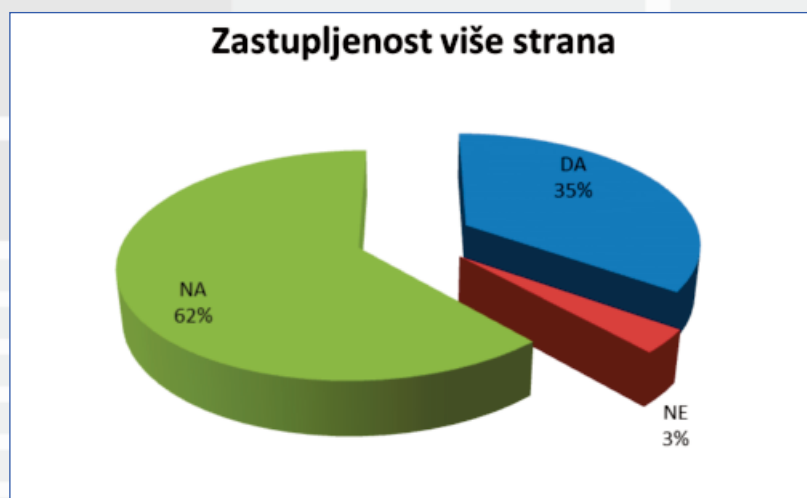
Tip teksta koji je najviše korišćen za informisanje o EU bio je izvještaj (391), zatim kratka informacija (169), ostale forme (111), analiza (57), intervju (52), dok je u oktobru najmanje bilo komentara (42).

Tekstovi obuhvaćeni monitoingom su u većini slučajeva zauzimali do četvrtine strane (216), a najmanje objava (35) je zauzimalo prostor do jedne stranice.

Izvor: Građanska alijansa

Kada je u pitanju zastupljenost strana u 62 odsto objava nije bilo moguće odrediti zastupljenost strana ili nije bilo moguće predstaviti različita mišljenja (protokolarna saopštenja, kratke informacije, komentari i slično). U 287 objava pravilo o zastupljenosti „obje strane“ je ispoštovano, dok u 28 tekstova nije bilo „druge strane“.

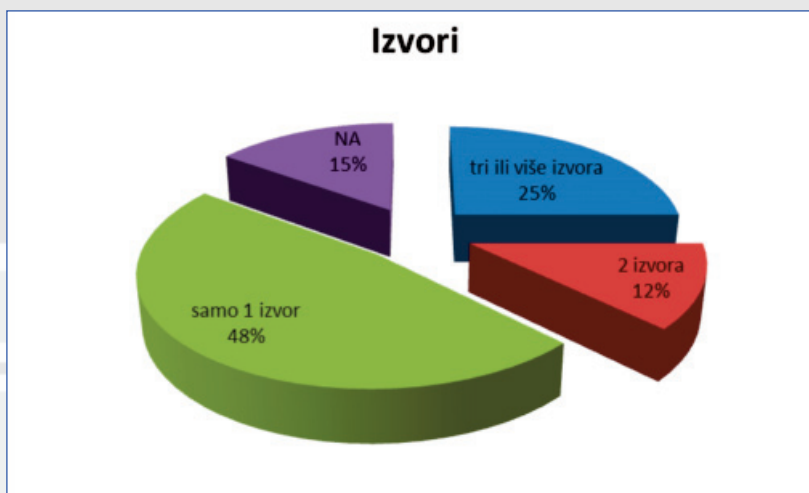
Izvor: Građanska alijansa

U toku oktobra objavljen je samo jedan tekst koji je nastao u okviru projekta koji se finansira iz EU.

(c) Ton tekstova i raznovrsnost izvora informacija

Uglavnom je korišćen neutralni ton (770), zatim pozitivni (42), dok je negativna intonacija primijećena u 12 objava.

U 48 odsto objava novinari su koristili samo jedan izvor informisanja, u 25 odsto su bili prisutni tri ili više izvora, u 15 odsto objava nije bilo moguće odrediti izvor informisanja, a dva izvora su korišćena u 12 odsto tekstova.

Izvor: Građanska alijansa

U monitoringom obuhvaćenim tekstovima većinom su se koristili zvanični izvori informisanja (721), bilo je i drugih izvora u 72 teksta, dok u 28 objava nije bilo nemoguće odrediti izvor informacija ili ga uopšte nije bilo.

IV METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Predmet monitoringa su svi članci koji su objavljeni u svim crnogorskim dnevnim novinama, a monitoring je posebno fokusiran na sledeće oblasti: politika, društvo i ekonomija.

U navedenim medijima praćena je prisutnost tekstova koji su kompletno posvećeni procesu ili dijelu procesa EU integracija - kvalifikovani kao "primarno o EU-tehnički", odnosno onih tekstova koji pominju EU standarde i vrijednosti u pomenutim oblastima kao „primarno o EU-standardi i vrijednosti“, te onih koji samo pominju EU integracije. Ti tekstovi su upoređeni sa brojem tekstova koji su objavljeni u pomenutim medijima, a ne obrađuju tematiku EU. Monitoringom nisu obuhvaćeni: sport, oglasi i tenderi.

Kvalitativna i kvantitativna obrada nastavljena je za tekstove koji su kvalifikovani kao "primarno o EU (tehnički i standardi i vrijednosti)" i one gdje su "EU samo pomenute".

Procjenjivano je da li naslov teksta odgovara suštini teksta kako bi se utvrdilo u kojoj mjeri se pribjegava senzacionalističkom izvještavanju o EU. Kako bi se utvrdilo koju važnost mediji pridaju procesu pristupanja Crne Gore u EU i koliko prostora daju za te teme monitoringom je praćeno da li je pomenuti tekst i na naslovnoj strani novine, veličina teksta, kao i pozicija teksta na strani.

Analiziran je tip i intonacija tekstova koji su objavljeni, a koji se bave procesima EU integracija direktno ili posredno. Intonacija teksta je utvrđivana kao pozitivna, neutralna i negativna na osnovu pisanja novinara o temi i uređenja teksta (napomena: citati sagovornika koji su u negativnom tonu u odnosu na EU integracije ne znači apriori da je tekst negativno intoniran).

Po tipu tekstova razlikovani su: Izveštaj, Analiza, Kratka informacija, Intervju, Komentar i Ostalo. Za prva tri tipa teksta (Izveštaj, Analiza i Kratka informacija) provjeravano je da li je ispoštovan princip "obje strane priče", odnosno da li su tekstovi jednostrani i koliko je različitih izvora kontaktirano (napomena: ukoliko je dva ili više izvora predstavljalo istu instituciju/organizaciju, odnosno čak i stranu, to se u metodologiji tretiralo kao jedan izvor; ukoliko je u tekstu bilo naglašeno da je jednoj ili drugoj strani ponuđeno da kaže svoju stranu a da je ista to odbila to je tretirano kao da su zastupljene obje strane).

Kada su u pitanju izvori informacija, praćeno je da li su zastupljeni zvanični izvori informacija, poput državnih i lokalnih izvora, kao i međunarodne institucije kao što su Evropska unija, Ujedinjene Nacije, Savjet Evrope, OEBS, te verifikovanih istraživanja, kao i zvaničnih saopštenja.

Monitoringom su se utvrđivali i trendovi kada je u pitanju objavljivanje tekstova koji se tiču EU tematike kada su finansirani iz EU projekata i da li mediji tu praksu baštine i kada nemaju dodatne izvore finansiranja.

Autor: GA tim